

לקח טקטי מאלף

מארבים ניידים

ממשנת המארבים של וינגייט

כל חידוש בנוהג הטקטי מתבטא תמיד, בעצם, בדברים „פשוטים מאד“; ולעתים קרובות אף בדברים אשר ניתן לאמר, כי כבר השתמשו בהם אי-פעם, בזמן ובמסיבות אלה ואחרים. אך ערכו ומהותו של החידוש הטקטי בזה, מתי והיכן הוא בא, וכיצד הוא מוצא את המענה הקולע למסיבות וצרכים של השעה הנתונה. ובוה — ערכו של הנוהג, אשר ה„ידיד“ צירלו אורד וינגייט, טיפת אותו בשביל „פלגות הלילה המיוחדות“ במאורעות 38—1937 בצפונה של ארץ-ישראל. אלא שבכל חידוש טקטי קולע כזה, אם אמנם כוון אל שורשי העניינים, מצוי גם — מעבר למסיבות טכניות מסוימות (של טיב-מקומות, או פרטי-חימוש או תחבולות המתונות במצבים מקומיים של הרגע), שהן בעלות אופי חולף — גם גרעין של מתוד-לחימה העשוי עוד לעלות ולבוא לידי-שימוש במצבים נוספים ואחרים, ואף לפתרון של בעיות נוספות ושונות מאלו שבגללן הועלה בתחילה. אכן, בנוהגו זה של וינגייט ב„טקטיקה זעירה“ במאורעות ארץ-ישראל רואים אנו גם את המבוא למסע „גדעון“ שלו בחבש ולחידותיו העמוקות ב־1943 בזירת בורמה — אך גם גרעין ראשוני וזעיר ל„טקטיקה של הסתננות“ כללית-יותר אשר יתכן והיא דוקא עשויה להיות אופינית לתקופת-הלוחמה החדשה, ה„אטומית“, רבת-הפיזור השואפת למגע-מהודק ככל האפשר עם היריב והמושגת על מכוּסוּם של הפתעה לאויב ושל יזמה מהירה מצד מפקד היחידה הזעירה. אף אותו אורח-פעולה, לכאורה ספציפי ומיוחד למסיבות ולזמן, אשר קבע וינגייט לפלגה הבולשת אחר כנופיות בשטח „נגוע“ (יצוין — אף זו אחת מן הבעיות שתציינה, כנראה, את „לוחמת-המחר“!) — הלא-הוא ה„מארב-הנייד“ — האין לראות בו, ביסודו הטקטי (והאימוני) גרעין ראיה ומתכונת לפעולה-מהירה שהם כמפתחות לצורת הקרב המכונה: קרב היתקלות.

גרעיני-מתשבה ודוגמאות-מעשה אלה, ואפילו קנה-המידה שלהם זעיר היה — הם העושים את לקחו זה של נוהג-הפעילות נוסח וינגייט מימי מאורעות ודיכוי כנופיות ללקח טקטי (הדרכתי) מאלף גם לימים-יבואו, בין למצבים שידמו לאלה בהם נוצר, ובין לסוגיות טקטיות נרחבות ומגוונות יותר.

*

להלן ניתנים במשולב קטעים אחדים מכתבי וינגייט (רובם — בעלי אופי רשמי או רשמית-למחצה) בחודש-תסיסה של גיבוש דרכו בטקטיקה-הזעירה במאורעות ארץ-ישראל 38—1937.

- מתוך „ארגון פלגות-לילה מיוחדות ואימונן“
- הקדמה: — בראשית הקיץ 1938, התהווה בצפון א"י המצב שיתואר להלן: — תודות לפעילות אויר וקרקה, הפכה לבלתי-בטוחה תנועת כנופיות גדולות כקטנות בשעות היום. אך לא היה מה שימנע את הכנופיות מלהתכנס ולנוע בלילה. ולכן זה היה הדבר אשר עשוהו: על-פני שטח נרחב הטילו אימים על כפרים ערביים, הטרידו ישובים עבריים על-ידי צלפים וביצעו חבלות רבות, במיוחד בקר-הנפט.
- דרכי פעולה. מארבי-לילה יכולים להיות משני סוגים: — ניזחיים או ניידים. את המארבים משני הסוגים אפשר לערוך על סמך מודיעין ברור, או כ„גישוש באפלה“. מארב ניזח — אינו יכול „לכסות“ אלא מקום מסויים אחד; מארב נייד יכול „לכסות“ שטח רחב-ידיים — לכן הוא הסכוני יותר. אם כי יתכן, שלימוד מדוקדק של הקרקע ושל הרגלי האויב יאפשר אף למארבים הפועלים על יסוד ידיעות שאינן-מדויקות, או ללא ידיעות כלל, להשיג תוצאות — הרי מובן-מאליו כי הסכוני יותר לפעול על-סמך מיטב-הידיעות שבנמצא. לפיכך, על הקצין המפקח על המבצעים לעמוד במגע הדוק-ביותר עם כל מקורות המודיעין.
- התכלית שיש להגיע אליה. אשרובים מאבדת בלילה הרבה מערכה. כלי-הנשק הנכונים לשימוש בלילה הם הרימון והכידון. על-כן, יש להגיע למגע פיסית קרוב עם האויב. זה יגבש במוחות אנשי האויב את ההכרה, שאין ביכולתם לנוע בלילה מבלי שיסתכנו במידה ניכרת בהיתקלות פנים-אל-פנים — אשר אין להם כל כושר לעמוד בה.
- מתוך „ארגון וטקטיקה זעירה של פלגות-לילה“
1. הרכב הפלגות. כל פלגה תורכב כדלקמן:
    - א. מפקד פלגה.
    - ב. שני מפקדי כיתות (יהודי ובריטי).
    - ג. שני רמנים (יהודי ובריטי).
    - ד. 8 חיילים (4 יהודים ו-4 בריטים).

הערה: שני הרמנים הולכים מיד אחרי מפקד הפלגה.
  2. מבנה תנועה רגיל יהיה טור אחד:
  3. תמיד יפעל כגשש — איש אחד בלבד. כאשר עובדים שני אנשים ביחד, מפריע רעש צעדיו של האחד את חברו משמוע היטב.
4. הגשש והמפקדים ישאו כל אחד פנס חשמלי קטן, מחובר אל מקל באורך של 90 ס"מ בערך. האור חייב להיות מעומם כך שיראה בכיוון אחד בלבד. אותות-האור. נחוצים ארבעה אותות-אור:
- א. עצור
  - ב. עבור לתבנית-קרב שני
  - ג. עבור לתבנית-מארב לצד ימין שלושה אותות-אור
  - ד. עבור לתבנית-מארב לצד שמאל ארבעה אותות-אור
6. עצור: לפי סימן זה סוגרות הכיתות אל מפקדן ועוברות למצב-כריעה.
7. תבנית קרב:
  - א. שני הרמנים סוגרים קרוב אל המפקד למרחק של לחישה.
  - ב. שני מפקדי הכיתות סוגרים קרוב אל המפקד משני צדדיו, סמוך אל הרמנים, כך יכולים הם לשמוע פקודות; כל כיתה סוגרת אל מפקדה.
8. מעבר למארב בכיוון שניתן: כל הפלגה נעה בשקט ובתבנית-קרב אל אותו אגף שנקבע; בה-נתן הפקודה לעצור, תופסת היא עמדות חסויות לפי הוראת המפקד ובהתאם למחסה המצוי. בדרך כלל יושם המארב במרחק של כ-5 מטרים מהדרך שבה האויב נע, אך כמובן, יהיה למעשה המרחק תלוי בפני-הקרקע. וזאת לזכור, שכל הפלגה תמצא מהעבר האחד של קו-תנועתו של האויב, ואף פעם לא משני עבריו. פעולה במקרה והאויב נתגלה ראשונה. הגשש מאותת ליחידה לעצור, והוא-עצמו חוזר אל המפקד; הלז נוקט בפעולה מתאימה.
- הערה: לרוב ייטיב לעשות המפקד אם יחזור במהירות אל פלגתו. דבר זה חוסך זמן ומונע שגיאות אפשריות.
10. פעולה במקרה ושני הצדדים מגלים זה את זה בעת ובעונה אחת. הגשש מאותת למפקד, והלז עורך את פלגתו לתבנית-קרב, מקדם את הרמנים, מפעיל רימוני-היד נגד האויב — ובעקבות פעולה זו פותח מיד בהתקפת-כידונים. טוב יעשה המפקד אם יחזור בריצה אל פלגתו וילחש לה הוראותיו.

11. פעולה במקרה והאויב מגלה אותך לראשונה. מקרה זה נדיר, אלא אם כן נעה הפלגה על-פני שביל. אם קורה הדבר, אין להניח שכל הפלגה תותקף בפעם אחת, כי בתבנית הרגילה שלה היא מתפזרת לאורך של 75 — 100 מטר. אותו חלק של הפלגה שהותקף יתפוס מחפה וישיב אש; ובו בזמן ינסה היתר להפגיע חלק זה או אחר מאנשי האויב עצמם.

12. פעולה אידיאלית בשעת היתקלות באויב. נניח שהפלגה עברה לתבנית של מארב מבלי שנת-גלתה. המפקד שולח את שני הרמנים שלו כמאה מטר ממנו אל הכיוון אשר לשם נע האויב. כאשר מרבית האויב נמצא מול המארב, נותן המפקד סימן. שתי הכיתות וזנקות האחת לצד השניה אל האויב, וכל איש בוחר לו אחד מאנשי-האויב ודוקר אותו בכידונו. המפקד יורה יריה אחת — ושני הרמנים זורקים או רימונים על ראשוני אנשי-האויב שעל הדרך, והודפים אותם חזרה אל זרועות המתקיפים וגורמים בזה פניקה נוספת.

13. פעולה בהמשך להתנגשות. אם חלקים מהכנופיה אשר הותקפה כך, או חלקים מכנופיה שאותה לא הצליחה הפלגה להפגיע כליל, יתלכדו וית-פסו עמדות-ירי, הפעולה שתבוצע בעקבות זה צריך שתהיה זו העשויה ביותר להתמיה את ה-אויב. תהיה זאת, בדרך כלל, תנועת איגוף נרחבת מוצעת בריצה, על-ידי כל הפלגה או על-ידי

חלק ממנה, — והתקפה נוספת על אגף-האויב או על עורפו.

14. תכנית אימונים. להלן הצעה לתכנית אימונים בשביל פלגה מעורבת (יהודים ואנגלים, המערכת). ההנחה היא שהפלגה עומדת לרשות אימונים במשך שעתיים ביום, וכן במשך שלוש שעות בלילה. נוסף לכך יש לבצע במשך הקורס לפחות שלוש שעות אימון בתבניות-קרב, ירידה מכלי-רכב, ניצול פני-הקרקע ואיתות-אור.

שעה ראשונה	שעה שנייה	יום ראשון
הסברה ע"י המפקד על תפקיד S.N.S. אורחיה-הפעולה שלהן בכללם, הנשק והתלבושת.	קרב כידונים. — שלב ראשון — תבניות-קרב. תרגול-לילה.	יום ראשון
הסברת המפקד על תבניות-קרב ואותות, תפקידי הג' ששים, הרמנים ומפקדי הכי-תות. תרגול לאור-היום בתבניות-קרב ובאותות.	אימון בכידון — דקירה ארוכה.	יום שני
הסברה על שיטות הכניסה לכפרים. שיטות התקפה: — א. כשהפלגה מגלה את הכנף פיה ראשונה; ב. כששתיהן מתגלות זו לזו באותו הזמן. ג. כשהכנופיה מגלה את הפלגה ראשונה.	אימון ברימון (מנגון ותפעול). תרגול-לילה.	יום שלישי
הסברה על ניהוג כיתה, ניצול פני-הקרקע, המנעות מתנועה בשבילים.	אימון בכידון. תרגול-לילה.	יום רביעי
ניתוח וביקורת השיגאות שנתגלו בזמן אימוני-הלילה — וחזרה על תבניות-הקרב, על שימוש באותות, על המנעות מתנועה בשבילים וכו'.	זריקת רימוני-תרגול.	יום חמישי
תרגול-יום בירידה מכלי-רכב נעים ובביצוע הפקודות הנ"ל תחת ע"י אותות.	אימון בכידון. תרגול-לילה.	יום ששי

מתוך „הערכות בענין תנועות לילה של הכוחות המזוינים של הכתר/ במגמה לשים

קץ לפרור בצפון ארץ-ישראל“

תנועות שראשיתן גלויה. כידוע, ישנן מסיבות בהן אי-אפשר שתנועתו של פטרול צבאי בשטח נגוע בכנופיות תעשה בהסתר. אך ענין שיש לעמוד עליו במיוחד הוא — כיצד לאפשר תנועה-בהסתר בשלב ידוע של הפטרול גם לאחר שהיציאה היתה גלויה. בסביבות אשר בהן (כבמחוז עכו, במאורעות 1937) היה בתנועת גייסות ומשטרה לאחר שעה 1700 כדי לבשר דבר-מה היוצא מגדר-הרגיל — אין טעם לנסות ו"להסוות" את התנועה עצמה; אלא שצריך לעורר את הרושם שיש לה כונה שונה מזו שנקבעה לה באמת. דבר זה תטיב הפלגה הניידת להשיג על-ידי שתקבע לשם כך שיתוף-פעולה עם כוחות מזוינים אחרים. למשל, אפשר לבקש מפלגה משטרית או צבאית שתצטרף ליציאה בפטרול בין הערביים, אשר ינוע על פני נקודה, שבה מתכונת הפלגה הניידת לסטות מן הכביש. חיוני הוא, שתכלית זו לא יגלו מראש למשטרה או לפלגה הצבאית, אך דבר קל הוא לתת "כיסוי" מתקבל על-הדעת לבקשה הנ"ל.

את הפטרול יש להוציא לפועל יומיים לפני המ-בצע. הדבר ודאי שמעורר את התענינותם של אנשי הכנופיות (הרואים את הכל!) והם רושמים לפנייהם, כי כנראה אין זה אלא פטרול רגיל. ואילו בלילה שנקבע למבצע, הפגור במקצת המשאית העורפית שבשדרה, מאחורי השאר, והנה לכשיגיע הפטרול אל נקודת-הסיום של מסעו — יתברר, כי קצין אחד ו-12 חיילים נעלמו אי-שם לאורך הדרך, והם יצטרפו אל השאר מאוחר-יותר, בנקודת היציאה של הפטרול. האמת היא, כי חיילים וקצינים פשוט "נשמטו" מן המשאית כשזו היתה נעה לאטה במקום מתאים, אשר סוייר מראש.

בנוהל זה אין להשתמש לעריכת מארב נייד. כאשר מתכוננים לבצע מארב נייד — תמיד צריך מסע-הגישה אל אותו המקום להתבצע ברגל, תוך חציית שטחים ללא דרך. ואם הוטמן המארב על-דרך, הרי אסור שייראה אותו ערב כל כלי-רכב שהוא בדרך זו.

היתקלות. העיקרון — בקיצורו — לגבי הצורות השונות של ההיתקלות אשר תיתכנה הוא: שעה שנוצר מגע בלילה, ניתן להשיג בדרך כלל רק מעט או שום

יתרונותיו של המארב הנייד. כבר מהנסיגות הראשונים של פעולת "פלגות הלילה המיוחדות" הוכחו יתרונותיו העצומים אשר למארב הנייד על-פני המארב הנייד. מארבים ניידים לא ישימו לעולם קץ לפעולת הטרור; הם ילכדו כנופיות פעם אחת לכל עשר פעמים אשר ילכדון מארבים ניידים. אמנם, כרגיל יהרגו מארבים ניידים אנשי כנופיות רבים יותר — כמובן בתנאי שישתמשו באורח-הפעולה שיתואר להלן ולא בזה שלפניו נהגו בתמי-דות עד כה, דהיינו — ירי מאחורי מחפה; אך דבר זה אינו כה חשוב כאשר השגת הדבר האחר: — להפתיעם באופן מתמיד במצבי-מסע או במצבי-רגיעה כשהם מותקפים ברימון ובכידון. כן מאפשר אורח-הפעולה שלי, לאחר שנלמד ביסודיות, לפטרול-נוע לערוך ב-רגע מארב תכליתי, — ועלידי כך משת-לבים זה בזה יתרונותיהם של שני טיפוסיה-המארב.

תנועה בהסתר. ניתן לאמר על תנועה שהיא מתבצעת בהסתר כאשר אין אפשרות מתקבלת על-הדעת שמישהו פרט למשתתפים בה, יגלה אותה או יחזה אותה מראש. תנועות כאלה — ראשיתן וסופן ברגל או ברכיבה. אם רוצים שהתנועה תשאר נסתרת, הרי ראשיתה יכולה להיות רק מיישוב יהודי או מנקודת התכנסות של פלגה כפי שתואר במקום אחר — ששם נסתלקה הפלגה בהחבא מכלי-רכב במסעו. על ניהולן של תנועות-בהסתר חלים כללים אלו: — השתמש באותו מבנה-יסוד אשר נקבע (ב"תז"כורת" על האימון הדרוש) למסע ולתבניות-קרב. מבנה זה הועד לתת את המענה לכל המצבים בהם יתכן יהיה להיתקל, ואם לא יקיימוהו בהק-פדה — צפוי יהיה כשלון.

לעולם אין לנוע לאורכו של שביל למעלה מקילומטר אחד בבת-אחת. כאשר תכלית הת-נועה היא לפטרל שביל אשר הכנופיה נוהגת להשתמש בו, הרי הנוהג הנכון הוא בתנועה זיגזגית או עקלתונית, באופן שהפלגה תחצה את השביל מדי ק"מ בערך. נוהג זה עושה לבלתי-אפשרי כמעט-כליל עריכת מארב נגדי על-ידי האויב; ובאותו זמן-עצמו מגדיל הוא את סיכוינו להפתיעו. תמיד חייבים לחזור בני-תיבתנועה השונה מזה בו השתמשו ליציאה.

דבר על-ידי השימוש באש. הערבי המזוין בכלי-נשק פרימיטיביים יחסית. אם כי מסוגל להלחם מתוך עמדה מותקנת-מראש שעה שהוא עצמו המפתיע, נוטה הוא במיוחד לפניקה. אמת היא להגיד שהוא אף פעם לא הופתע בלילה. באם יאמצו את אורח הפעולה המתואר לא יקל לו להפתיענו. הבעיה היא: כאשר הושגה הפתעה בלילה — איך לנצלה ניצול מלא. ראינו זאת בלילה ההוא שעה שהפתענו כנופיה על קו-הנפט; הקושי היה לרוץ ריצה מהירה-מספיק

כדי לשמור על קשר-ראיה עם האויב. במקרה ההוא נעשו שגיאות. לו ננקט אורח-הפעולה הנכון אפשרי היה להרוג את הנכופיה כולה ברימון ובכידון שהם אף במלחמה שבארצות התרבות, הנשק הבלעדי לפשיטות-לילה. נראה כי בארץ זו קנתה לה שביתה דוקטרינה האומרת, שיש מן התועלת ב„הבוקת הלי-לה“ בכדורים. הסיבה היא, שהפתעה הושגה תמיד על-ידי הכנופיות וכמענה היחיד נראית היתה השבת-אש. ברוב המקרים האלה מדובר על המשטרה.

* * *

הנני מאמין, שפשיטת-לילה מבוצעת על-ידי מנהיגים חיוניים מלאכתם היטב, ועל-ידי פלגות מזוינות ברימון וכידון המחפשות הזדמנות להסתער על האויב, תצליח לשנות את פני הדברים באיזורים הכפריים ולהשיג עליונות על הכנופיות, שעה שפשיטה זו מנוהלת ממרכז אשר נמצא במגע עם כל הידיעות שבידי הממשלה ואשר לצדו עזרת השלמון האזרחי והמשטרה.

רגשי-תודה והערב-הסטודית — אלה זוראי שמצויים בקרבנו כלפי ה„ריד“ צ.א. וינגייט. אך לא בהם המניע העיקרי לפרסום תשובת הפרקים והקטעים על „מארבים גידים“ וגם לא ברצון להעלות פרשת-זכרונות מראשית כוחנו-המזוין טמונה הסיבה העיקרית לכך. האמת היא כי עדיין גלומה בפרקים וקטעים אלה תפיסה דינמית ומועילה לאימון ולפעולה באיזורים בעלי אוכלוסיה בלתי-ידידותית ושוררת. היודע לחדור במבטו אל-מעבר למעטה החיצוני של תנאי-זמן וגורמי-מקום, ולהעלות את הגרעין המאלף המצוי עד היום במחשבותיו (ונסיונותיו) של וינגייט — לא יצא ריקם, גם כיום, מעיון בפרקים קצרים אלה, אשר טרם תמה תועלתם השימושית.